

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3 Departamentul	Departamentul de Istorie Antică și Arheologie
1.4 Domeniul de studii	Istorie
1.5 Ciclul de studii	Master
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Arheologie și Studii Clasice

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Numismatică și societate antică						
2.2 Titularul activităților de curs	prof.dr. Radu Ardevan						
2.3 Titularul activităților de seminar	prof dr. Radu Ardevan						
2.4 Anul de studiu	I	2.5 Semestrul	I	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	2	Din care: 3.2 curs	1	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	28	Din care: 3.5 curs	14	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					11
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					30
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					15
Tutoriat					14
Examinări					2
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual		72			
3.8 Total ore pe semestru		100			
3.9 Numărul de credite		4			

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	Înscrierea disciplinei în contractul de studii.
4.2 de competențe	Cunoștințele generale de numismatică antică(deci și frecventarea cursului respectiv pe parcursul anului III Licență) constituie un avantaj.

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	Sală de curs cu minimum 15 locuri, cu tablă și posibilități de proiecție imagini.
-------------------------------	---

5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	Sală de curs cu minimum 15 locuri, cu tablă și posibilități de proiecție imagini.
--	---

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	Deprinderea de a lucra corect și eficient cu izvoarele numismatice. Culegerea și analiza informațiilor provenite din monede și ansambluri monetare, precum și plasarea lor într-un context istoric general. Interpretarea lor la nivel cel puțin mediu. Corelarea acestor informații cu datele provenite din alte surse (istoriografice, epigrafice, arheologice etc.), referitoare la o temă de studiu. Exploatarea acestor izvoare pentru a se obține fapte și adevăruri istorice. Utilizarea metodologiei de bază a acestei științe auxiliare a istoriei (conexă arheologiei). Analiza critică și evaluarea în context istoric general (economic, politic etc.) a valorii și ponderii informației primare dobândite, cu conștientizarea importanței și limitelor acestora. Folosirea adecvată a metodologiei și principiilor cercetării numismatice, inclusiv ale clasificării și determinării monedelor antice.
Competențe transversale	Capacitatea de a lucra în echipă și a-și coordona eforturile. Analiza izvoarelor și interpretarea lor se fac în cadrul muncii împreună, așa că fiecare va trebui să-și aducă aportul și să se evalueze în raport cu ceilalți colegi. Deprinderea de a privi critic atât datele izvoarelor cât și diversele soluții avansate de specialiști. Făcând numeroase exerciții practice pe asemenea izvoare, cursanții vor realiza dificultățile și rigorile muncii istoricului, și totodată vor întâlni numeroase erori ori interpretări forțate mai vechi, învățând astfel cum să le evite. Vor câștiga așadar puterea de a gândi independent în diverse împrejurări, și de a verifica orice constatare sau idee propusă.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Deprinderea de a utiliza sursele numismatice, la nivel competitiv modern, pentru a stabili fapte și procese istorice, pentru a elucida un domeniu restrâns sau altul al cunoașterii.
7.2 Obiectivele specifice	În funcție de tema generală aleasă (anume, circulația monetară antică și relevanța ei în cercetarea istoriei), efectuarea a cât mai multe exerciții și lucrări pe materiale, de o dificultate mereu crescândă. Astfel cursanții vor obține cunoștințele avute în vedere și își vor însuși metodele corecte de abordare a diverselor categorii de asemenea izvoare.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Introducere în numismatica antichității – sinteză recapitulativă.	Prelegere, demonstrație.	Concluziile cursului general de numismatică antică din anul III Licență.

2. Principiile studierii tezaurilor monetare antice.	Prelegere, conversație euristică.	Se face apel larg la logică și demonstrație.
3. Studiarea unor tezaure monetare antice – grecești, elenistice ori barbare.	Exerciții pe material, discuție deschisă.	Preferabil pe cazuri reale.
4. Studiarea tezaurilor monetare de epocă romană.	Exerciții pe material, inducție.	A se evidenția principiile specifice.
5. Principiile cercetării circulației monetare antice. Cazul unei așezări și importanța datelor arheologice în numismatică	Prelegere, deducție, exercițiu.	Se recomandă pe cazuri didactice.
6. Cercetarea circulației monetare dintr-o așezare antică; mai multe exemple din lumea greacă.	Exerciții pe material, dezbatere.	Cazuri didactice su situații diferite.
7. Circulația monetară în așezări de epocă romană; câteva cazuri.	Exerciții pe material, dezbatere, analogie.	Preferabil pe cazuri didactice.
8. Fenomenul la scara unei regiuni clar delimitate; exemple.	Prelegere, deducție, exerciții pe material.	Cazuri didactice cu situații specifice diferite, însoțite de hărți.
9. Circulația monetară în situații complexe, cu descoperiri din diverse epoci și civilizații.	Exerciții pe material, comparație, deducție.	E necesar a se face pe cazuri didactice, construite atent.
10. Exerciții paralele de investigare a circulației monetare în regiuni diferite, cu <i>facies</i> monetar specific.	Prelucrare de surse, analiză, deducție, conversație.	Se pot da în lucru acasă (eventual pe grupe) și apoi dezbate rezultatele.
11. Studiarea circulației monetare în lumea barbară europeană.	Prelegere, exerciții pe material.	A se evidenția trăsăturile specifice ("economia de prestigiu").
12. Abordarea cazurilor complexe; informațiile vechi despre descoperiri pierdute și folosirea lor.	Analiză de izvoare, dezbatere, prelegere.	Este esențial a se explica utilizarea critică a acestor informații.
13. Exerciții de studiu a circulației monetare antice pe anumite regiuni diferite.	Analiză de izvoare, comparație, deducție, dezbatere.	Cazurile vor include și alte categorii de izvoare.
14. Exerciții similare recapitulative.	Analiză de izvoare, comparație.	Probleme tratate anterior, dar prezentate în alte forme.

Bibliografie

Chr. Howgego, *Istoria antică prin monede*, Cluj-Napoca, 2006.

R. A. G. Carson, *Coin Hoards and Roman Coinage of the Third Century*, în *Studies in Numismatic Method presented to Ph. Grierson*, Cambridge, 1983, p. 65-74.

P. J. Casey, *Understanding Ancient Coins. An Introduction for Archaeologists and Historians*, London, 1986, p. 51-67 (*Coin Hoards*).

E. Arslan, *Numismatica*, în *Storia antica. Come leggere le fonti*, Bologna, 1996, p. 309-341.

V. Mihăilescu-Bîrliaba, *Dacia răsăriteană în secolele IV- I a. Chr. Economie și monedă*, Iași, 1992.

Cr. Găzdac, *Monetary circulation in Dacia and the provinces from the Middle and Lower Danube from Trajan to Constantine I (AD 106-337)*, Cluj-Napoca, 2010.

M. Pîslaru, *The Roman Coins from Potaissa. Legionary Frotress and Ancient Town*, Cluj-Napoca, 2009.

R. Étienne, M. Rachet, *Le trésor de Garonne. Essai sur la circulation monétaire en Aquitanie à la fin du règne d'Antonin le Pieux (159-161)*, Bordeaux, 1984.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Principalele instrumente de lucru ale numismaticii antice europene.	Prelegere, conversație euristică.	Se reamintesc capacitățile și limitele lucrărilor de referință existente.
2. Tipuri și categorii de tezaure, semnificația lor istorică.	Prelegere, conversație euristică.	Se recomandă recursul la grafice și histograme.
3. Comparație între tezaurele monetare grecești ori	Analiză, deducție,	A se evidenția valoarea lor

elenistice și cele barbare.	conversație deschisă.	probatorie diferită.
4. Trăsături ale cercetării tezaurilor romane din fiecare perioadă istorică.	Exerciții pe material, explicații.	Cu metode statistice elementare.
5. Studiu de caz: circulația monetară dintr-o așezare mică.	Exerciții pe material.	Se poate opera pe un caz real, sau pe unul didactic.
6. Posibilități și limite ale acestor abordări pentru lumea greacă antică.	Exerciții pe material, explicații și comentarii.	Cazuri didactice, însoțite de hărți. A se atinge sumar metodele matematice și limitele lor.
7. Capcane ale circulației monetare din epoca romană; exemple cu implicarea și a altor izvoare.	Exerciții pe material, explicații.	Din aceste experiențe trebuie să rezulte afinarea metodelor.
8. Studiu de caz: o zonă bine delimitată dintr-o provincie romană de frontieră.	Exercițiu pe material, explicații.	Cu implicarea altor izvoare și folosirea intensă a hărții.
9. Caz concret: circulația monetară într-o regiune cu varietate de descoperiri numismatice.	Exercițiu pe material, discuții și comentarii.	Se pot lucra mai multe cazuri în paralel, de către cursanți diferiți.
10. Istории specifice prin intermediul surselor monetare: asemănări și deosebiri.	Lucrări practice, explicații.	În esență, discutarea unor exerciții efectuate acasă de către cursanți.
11. Monedele barbare și circulația lor în societatea vremii.	Exerciții practice pe cazuri didactice.	Exemplificări cu material ilustrativ.
12. Exercițiu de studiere a unui caz cu dificultate sporită.	Exercițiu practic, analiza concluziilor.	Cazul didactic trebuie să includă probleme de metodă suplimentare.
13. Tentative de precizare a legăturilor economice prioritare, pe baza surselor numismatice.	Exerciții practice, analiza concluziilor.	Cu exemplificări din istoria Daciei post-romane.
14. Tendințe actuale de exploatare superioară a surselor numismatice.	Analiză, conversație deschisă, prelegere.	Pe baza literaturii recente de specialitate.
Bibliografie E. Chirilă, G. Mihăescu, <i>Tezaurul monetar de la Căprioru. Contribuții la studierea circulației tetradrahmelor Macedoniei Prima și ale insulei Thasos</i>, Târgoviște, 1969. C. Preda, <i>Istoria monedei în Dacia preromană</i>, București, 1998. R. Ardevan, <i>La monnaie d'or dans la Dacie romaine</i>, SCN 10, 1993, p. 15-25. Cr. Găzdac, S. Cociș, A. Alföldy-Găzdac, L. Călian, <i>The Roman Imperial Hoard "Deleu" from Cluj-Napoca</i>, Cluj-Napoca, 2010. V. Mihăilescu-Bîrliaba, <i>Războaiele daco-romane și descoperirile monetare</i>, ActaMN 26-30 (1989-1993), 1994, I/1, p. 39-44. E. Chirilă, N. Gudea, <i>Economie, populație și societate în Transilvania în secolul IV</i>, ActaMP 6, 1982, p. 123-140. E. V. Petac, <i>Considerații cu privire la data finală a tezaurilor monetare îngropate la mijlocul secolului III p. Chr. în Dacia romană de la sud de Carpați</i>, SCN 12, 1997, p. 27-40. I. Stîngă, <i>Viața economică la Drobeta în secolele II-VI p. Ch.</i>, București, 1998, p. 143-209. Cr. Găzdac, O. Oargă, A. Alföldy-Găzdac, <i>It was supposed to be silver ! The Scrap Coin 'Hoard' Apulum VI</i>, Cluj-Napoca, 2015. R. Ardevan, <i>The Late Roman coin hoard of Măcești – an interim report</i>, în Kr. Filipow, B. Kuklik (eds.), <i>Pieniądz i systemy monetarne wspólne dziedzictwo Europy. Studia i Materiały</i>, Augustów – Warszawa, 2012, p. 59-69.		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Cursul oferă absolvenților abilitățile necesare pentru a înțelege și utiliza corect acest tip de izvoare

istorice, esențiale pentru cunoașterea antichității. În plus, ei deprind metodele de a folosi critic aceste izvoare, deci de a judeca problema independent, cu maturitatea necesară unui specialist autentic. Totodată, acest curs contribuie la a le oferi o viziune mai corectă și mai nuanțată asupra lumii antice, deci implicit și asupra altor epoci. Îndeosebi ei parcurg o experiență concretă privitoare la limitele cunoașterii istorice și la dificultatea ei, ceea ce îi poate feri ulterior de derapaje metodologice ori ideologice, ca și de capcana interpretărilor facile.

- Așa că vor putea profesa cu succes în rețeaua instituțiilor culturale (muzee, edituri, oficii de patrimoniu, fundații etc.), sau într-o carieră didactică/academică. Viziunea mai largă asupra istoriei se poate valida și într-o eventuală carieră politico-administrativă. În plus, vor câștiga deprinderi prețuite în orice domeniu de activitate (răbdare, acribie, disciplină, logică, atenție pentru detalii etc.). Mai mult, experiența muncii directe cu aceste izvoare istorice va contribui la a le forma pentru viață o atitudine lucidă, critică, fundamentată pe argumente.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Folosirea corectă a izvoarelor numismatice în cercetare.	Examen scris.	70 %
	Abilitatea de a reconstitui istoria unei așezări sau regiuni bine delimitate pe baza acestor izvoare.		
10.5 Seminar/laborator	Atitudinea critică față de surse, înțelegerea valorii lor probatorii diferite.	Apreciere pe baza activității.	30 %
	Corelarea rezultatelor acestor cercetări cu cele oferite de alte izvoare.		
10.6 Standard minim de performanță			
• Identificarea și interpretarea unor fenomene istorice dintr-o localitate ori regiune studiată, pe baza izvoarelor numismatice. • Reconstituirea corectă, în linii esențiale, a istoriei economice și sociale – uneori chiar și a celei politico-militare - a respectivei localități ori regiuni delimitate, având ca surse principale descoperirile monetare efectuale acolo (cunoscute și prelucrate numismatic), plus eventuale indicii arheologice ori istorice.			

Data completării

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

20.04. 2018

prof. dr. Radu Ardevan

prof. dr. Radu Ardevan

Data avizării în departament

Semnătura directorului de departament